

PERUSDIGITAIKIDOT HALTUUN

Vuosittain opiskeltavat asiat
7. luokka: Perusdigitaikidot haltuun

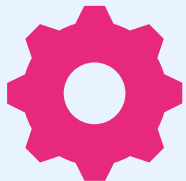

Tervetuloa opiskelemaan 7. luokan **Perusdigitaidot haltuun** -kokonaisuutta!

Materiaaleissa käytetyt symbolit:

POHDINTA = Pohdi ja keskustele ryhmän kanssa.

TEHTÄVÄ = Tee tehtävä annetun ohjeen mukaan.

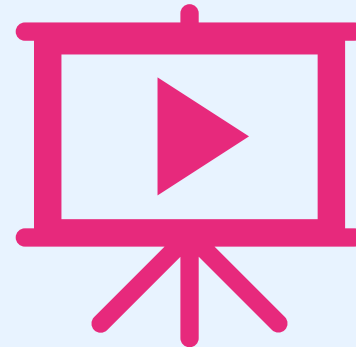
TIETOA = Saat hyödyllistä informaatiota. Nämä kannattaa lukea huolellisesti.

VIDEO = Pääset katsomaan aiheeseen liittyvän videon.

Tervetuloa opiskelemaan 7. luokan **Perusdigitaidot haltuun** -kokonaisuutta!

Aloita opiskelu katsomalla video kokonaisuudesta ja tavoitteista. Video aukeaa selaimeen klikkaamalla videosymbolia.

7.lk Perusdigitaidot haltuun

OSA 1 Koulun laiteympäristö ja oppilastunnus

Koululla käytössä olevia tietolaitteita

? Mitä laitteita olet käyttänyt alakoulussa?

PC-tietokone	Chromebook	iPad
Windows	ChromeOS	iPadOS
Kirjautuminen oppilastunnuksella	Kirjautuminen oppilastunnuksella	Yhteiskäyttölaite, ei kirjautumista
Sopii erityisesti vaativimpien tekstidokumenttien tuottamiseen sekä kuva-, ääni- ja videoeditointiin.	Sopii erityisesti erilaisten tekstidokumenttien tuottamiseen ja selainpohjaiseen työskentelyyn. Mahdollisuus kuvaamiseen.	Sopii erityisesti luovaan tekemiseen (kuva, video, ääni) ja nopeaan tiedonhakuun. HUOM! Omat tuotokset ja kirjautumiset muistettava poistaa.

i Oppilastunnus (edu-tunnus)

- Jokaisella oppilaalla on oppilastunnus, joka on esimerkiksi muotoa **etunimi.sukunimi@edu.kunta.fi**.
- **Käytä tätä tunnusta vain koulunkäyntiin liittyviin asioihin.** Omaan juttuihin tulee luoda omat käyttäjätunnukset ja sähköpostiosoitteet, eikä niitä käytetä koulujuttuihin.
- Oppilastunnus mahdollistaa **kirjautumisen** esimerkiksi seuraaviin laitteisiin ja ympäristöihin:
 - Koulun tietolaitteet
 - Wilma
 - Oppimisympäristöt (esim. GWE, M365, peda.net)
 - Koulun langaton verkko
 - Ympäristöihin, jotka käyttävät MPASSid-tunnistautumista esim. Näppistaituri
- **On erittäin tärkeää muistaa uloskirjautuminen, kun lopetat työskentelyn.**

Millainen on hyvä ja vahva salasana?

i Ohjeita vahvan salasanan tekemiseen

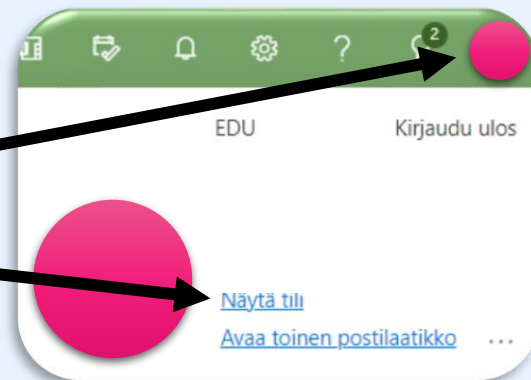
1. Pidempi salasana on turvallisempi.
2. Hyvä salasana on helppo muistaa, mutta vaikea arvata.
3. Kokonainen lause on hyvä salasana.
4. Käytä salasanasasi isoja kirjaimia, numeroita ja erikoismerkkejä.
5. Älä koskaan kerro kenellekään salasanojasi!
6. Älä laita salasanaasi omaa syntymäaikaasi tai henkilötunnustasi.
7. Uusi salasana ei myöskään saa olla liian samankaltainen vanhan kanssa. Jos vanha on esimerkiksi **MansikoitaTunturilla621**", niin uusi ei voi olla **MansikoitaTunturilla622**".
8. Panosta sähköpostin salasanaan, koska monesti sen avulla palautetaan muiden palveluiden salasanoja.

Voit testata erilaisten salasanojen vahvuutta [Salasanakoneen](#) avulla (**HUOM! Älä laita tänne oikeita salasanojasi.**)

Tehtävä 1. Vaihda oppilastunnuksen salasana järjestelmään

- Saat koulusi opetushenkilöstöltä tarkemmat ohjeet salasanan vaatimuksista ja vaihtamisesta. **Vaihda oppilastunnuksen (edu-tunnus) salasana.**
 - Pidä huoli, etteivät muut näe/tiedä salasanaasi.
 - Salasanan voi vaihtaa esimerkiksi näin:
 - Windows-laitteella salasanan vaihto onnistuu painamalla **CTRL + ALT + DEL** ja valitse sitten **Vaihda salasana**.
 - Muilla laitteilla salasanan vaihtaminen onnistuu kirjautumalla M365:een ja sieltä oman tilin kautta.

1. Klikkaa oikean yläkulman pyöreää kuvaketta.
2. Klikkaa Näytä tili.

3. Vaihda salasana koulun ohjeen mukaan.

Tehtävä 2. Tutustu pilvipalveluihin – tiedostot ja kansiorakenne

- Tutustu M365:n OneDriveen ja Googlen Driveen.
 - Kirjautu M365-ympäristöön ja valitse vasemmasta reunasta OneDrive-kuvake.
 - Kirjautu Google Driveen osoitteessa <https://drive.google.com> koulun tunnuksilla.
- **Keskustele:** Mikä on kansio? Miksi kansioita kannattaa luoda?
 - **Tutki:** Mitä pilvitallennuspaikastasi löytyy? Onko sinulla tallennettuna tiedostoja? Onko sinulla kansioita?
- **Tehtävä :** Tee siivous. **Järjestä** tärkeät tiedostosi kansioihin joko Microsoftin OneDrivessa tai Googlen Drivessa, voit myös myöhemmin järjestellä molempia. Voit luoda alakoulun koulutöille oman kansion ja yläkoulun koulutöille oman. **Nimeä** tiedostot sisällön mukaisesti. **Poista** turhat tiedostot.

Tehtävä 3. Tutustu tiedostojen jakamiseen ja käyttöoikeuksiin

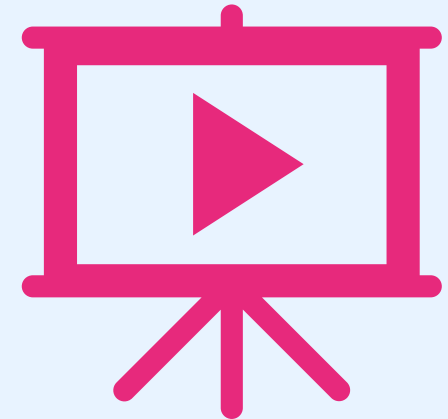
Muista, että tiedostot ja kansiot kannattaa jakaa vain niille henkilöille, joille haluat antaa käyttöoikeuden.

- Haluatko jakaa koko kansion vai pelkästään yhden tiedoston?
- Miten pitkäksi aikaa haluat antaa käyttöoikeudet?
- Tiedostoja voi pilvipalvelun lisäksi jakaa myös yksittäisestä sovelluksesta, kuten Wordista tai Docsista. Muista sielläkin määritellä käyttöoikeudet harkitusti.

Katso oheinen video, miten jaat turvallisesti tiedostosi pilvipalveluissa, tarkistat käyttöoikeuksien haltijat sekä poistat käyttöoikeuksia.

Tehtävä: Tarkista omien tiedostojesi käyttöoikeudet. Käytä jatkossa harkintaa, millä asetuksilla tiedostojasi jaat eteenpäin.

Ohjevideo: tiedostojen jakaminen ja käyttöoikeudet

7.lk Perusdigitaidot haltuun

OSA 2 Digitaaliset oppimisympäristöt

Digitaalinen oppimisympäristö

i Kouluilla on käytössä erilaisia digitaalisia ohjelmistoja kuten Microsoft 365 (M365) ja Google Workspace for Education (GWE). Näitä käytetään yhteydenpitoon sekä oppimiseen.

	M365	GWE
Ohjelmistopaketti	Selainpohjaiset sovellukset ja työpöytäsovellukset	Selainpohjaiset sovellukset
Pilvitalennustila	OneDrive	Drive
Oppimisympäristö	M365 Teams	Google Classroom
Keskeisimmät toimisto-ohjelmat	Word PowerPoint Excel	Docs Slides Sheets

? Mitä digitaalisia ohjelmistoja ja/tai oppimisympäristöjä olet käyttänyt aikaisemmin?

Valitse oppimisympäristö

Valitse oppimisympäristö opettajan ohjeen mukaan.

Pääset tehtävän diaan klikkaamalla joko **Teamsin** tai **Classroomin** kuvaketta.

Google Classroom

Tehtävä 4. Tutustu M365 Teamsiin

- Tutustu M365 Teams -oppimisympäristöön itsenäisesti.
 - Teams on oppimisympäristö, jossa pystyy tekemään tehtäviä, jakamaan tiedostoja, keskustelemaan sekä videoneuvottelemaan.
 - Harjoittele Teamsissa tehtävän tekemistä, PowerPointin, Wordin sekä Formsin käyttöä, tehtävän jakamista sekä palauttamista opettajalle.
 - Tehtävien sisältöinä ovat:
 - **tiedonhaku, pikanäppäimet, helppokäyttötoiminnot, digitaaliseen maailmaan liittyvät käsitteet, tietolähteiden luotettavuus sekä tiedostotyypit ja tallennusmuodot.**
- Ohje ryhmään liittymiseen:
 - Kirjaudu M365-palveluun osoitteessa <https://login.microsoftonline.com/>.
 - Liity itseopiskelu ympäristöön Teamsissa koodilla tai opettajan ohjeen mukaan.

Tehtävä 4. Tutustu Google Classroomiin

- Tutustu Google Classroom –oppimisympäristöön itsenäisesti.
 - Classroom on oppimisympäristö, jossa pystyy tekemään tehtäviä, jakamaan tiedostoja, keskustelemaan sekä videoneuvottelemaan.
 - Harjoittele Classroomissa tehtävien tekemistä, Slidesin, Docsin sekä Formsin käyttöä, tehtävän jakamista sekä palauttamista opettajalle.
 - Tehtävien sisältöinä ovat:
 - **tiedonhaku, pikanäppäimet, helppokäyttötoiminnot, digitaaliseen maailmaan liittyvät käsitteet, tietolähteiden luotettavuus sekä tiedostotyypit ja tallennusmuodot.**
- Ohje ryhmään liittymiseen:
 - Kirjaudu Google Classroomiin osoitteessa <https://classroom.google.com>.
 - Liity itseopiskeluympäristöön ryhmän koodilla.

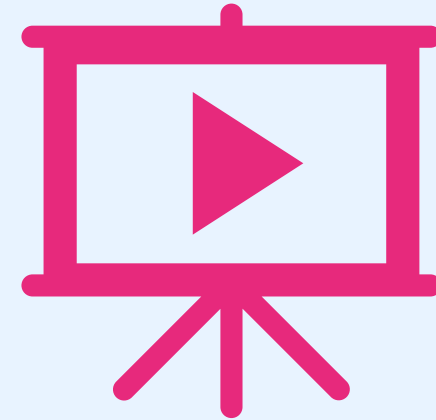
A hand is shown in the upper left corner, with fingers slightly curled. The hand and the background are illuminated with a soft, ethereal green light. The background is dark, with some blurred green light patterns that suggest a digital or futuristic environment. The overall mood is mysterious and technological.

7.lk Perusdigitaidot haltuun

OSA 3 Digitaalinen turvallisuus

Kuinka toimia turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa?

- i** 1. Katso ensimmäisenä video **tietosuojasta ja tietoturvasta** (voit palata videon asioihin myöhemmin omatoimisesti).
2. Käy läpi muistilistat tietosuojasta, tietoturvasta sekä turvallisesta digitoiminnasta. Keskustele ja pohdi.
3. Tee videon sisältöihin liittyvät **tehtävät**.
 - Voit palata videon asioihin omatoimisesti sekä etsiä tietoa internetistä.
 - Tehtävä löytyy sekä Teamsista että Classroomista, samasta ryhmästä.
4. Bonusvideo: Hakkerit

Video: Kuinka toimia turvallisesti digitalisoituneessa maailmassa (9 min.)

i Muistilista tietosuojaan

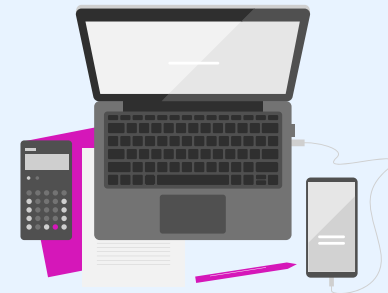
- **Tietosuoja** = Turvaa sinun oikeutesi henkilötietoja käsitellessä
- **GDPR** = EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2018->) - suojelee henkilötietojasi
- **Henkilötieto** = Kaikki tiedot, joista sinut voi tunnistaa (nimi, osoite, henkilötunnus, kuvat, videot jne.)
- Miksi henkilötietoja tulee suojata?
 - Jos jakelet holtittomasti henkilötietojasi, voiko joku käyttää niitä väärin? Tehdä vaikka tilin johonkin palveluun ja tilata tiedoillasi jotain?
- Ole siis tarkkana sen suhteen, mihin henkilötietojasi jaat tai laitat. Voit myös kysyä, miten henkilötietojasi käsitellään.

Mihin ei kannata omia henkilötietoja laittaa?

i Muistilista tietoturvaan

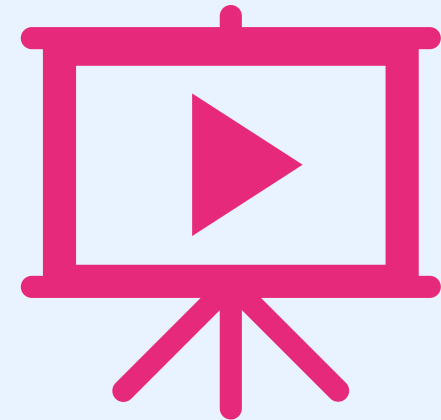
- **Salasana** = Eri salasana eri palveluihin. Käytä vahvaa eli tarpeeksi monimutkaista ja pitkää salasanaa. Pidä salasanasasi turvassa ja suojaa laitteet pääsykoodilla.
- **MFA** = Monivaiheinen tunnistautuminen. Käytä kaikissa mahdollisissa palveluissa.
- **Tietoturvaohjelmisto** = Suojaa laitteitasi mm. troijalaisilta, madoilta ja viruksilta.
- **Palomuri** sekä **VPN** = Estää luvattoman dataliikenteen ja suojaa yksityisyyttäsi.
- Päivitä laitteet ja ohjelmistot.
- Kirjaudu ulos yhteiskäyttölaitteilta.
- Kaikkein tärkeintä on **SINUN** toimintasi:
 - Mitä linkkejä klikkailet
 - Mihin annat omia tietojasi ja tunnuksiasi
 - Mitä ohjelmia latailet laitteillesi
 - Miten laitteitasi käytät

Mitkä näistä ovat mielestäsi tärkeimpiä?
Mihin asioihin voit itse vaikuttaa?

i Muistilista turvalliseen digitoimintaan

- **Evästeet** = Keräävät selaimessa sinun toiminnastasi ja laitteestasi tietoa. Käytä vähän aikaa, jotta et heti kättelyssä hyväksy kaikkea.
- **Yksityisen selauksen tila** = Selain ei tallenna toimintaasi. Mikäli käytät yhteiskäyttölaitteita, niin tämä on suositeltavaa.
- **Selaushistoria ja tallennetut tiedot** = Mikäli käytät yhteiskäyttölaitetta, niin nämä kannattaa poistaa, jotta seuraava käyttäjä ei näe tietojasi. Koulun **iPadilta** kannattaa myös poistaa ottamasi kuvat, mikäli iPadit ovat yhteiskäyttölaitteina.

Video: Evästeet ja selaimen yksityisyys

Muistilista turvalliseen digitoimintaan

- **Ikäraajat** = Ohjelmien, sarjojen sekä elokuvien ikärajoille on syynsä. Lisätietoa löydät [täältä](#).
- **Varo huijareita.** Jos jokin on liian hyvää ollakseen totta, se on varmaankin huijausta.
- Kaikki ei välttämättä ole sitä miltä se näyttää tai kuulostaa. Joku voi esittäytyä sinulle täysin eri henkilönä, kuin mitä todellisuudessa on. Älä lähetä omia tietojasi tai kuvia netissä tapaamillesi tuntemattomille henkilöille.

Älä lähetä intiimejä (alastomuutta sisältäviä) kuvia itsestäsi kenellekään, älä myöskään jaa muiden lähettämiä vastaavia kuvia/videoita eteenpäin vaan ilmoita asiasta luotettavalle aikuiselle ja poista materiaali.

Älä myöskään jaa pahoinpitelyjä, onnettomuuksia tai halventavia kuvia ja videoita sisältävää materiaalia – saatat syyllistyä rikokseen.

Mitä voit tehdä jos sinusta on jaettu materiaalia, jota et haluaisi muiden näkevän?

Tehtävä 5. Turvallinen toiminta digitalisoituneessa maailmassa

1. Tehkää tehtävä **pareittain tai pienissä ryhmissä**.
2. Digitaaliseen turvallisuuteen liittyvä tehtävä (Forms) löytyy Teamsista sekä Classroomista samasta ryhmästä, jossa olet tehnyt muita tämän kokonaisuuden tehtäviä.
3. Voitte käyttää tämän materiaalin videota sekä muistilistoja apuna tehtävän tekemisessä, voitte myös etsiä internetistä tietoa.

i Bonusvideo: Hakkerit

- Mitä hakkerit ovat?
- Mitä hakkerit tekevät ja miksi?
- Mitä ovat "White Hat" , "Red Hat" ja "Black Hat"-hakkerit?
- Miten voin vaikeuttaa hakkereiden toimintaa?

Bonusvideo: Hakkerit 3 min.

DIGI *taito* KALENTERI

— uudet lukutaidot
kuopiolaisittain

Kuopion kaupunki / Otto Kulhomäki
digitaitokalenteri.fi
2023
päivitetty 2026

